

Sygnatura akt I C 458/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Koło, dnia 25 listopada 2020 r.

Sąd Rejonowy w Kole I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: sędzia Konrad Łęgoszewski

Protokolant: sekr. sąd. Anna Ziółkowska

po rozpoznaniu w dniu 25 listopada 2020 r.

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W.

przeciwko A. K.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanej A. K. na rzecz powoda (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. kwotę 2.431,27 (dwa tysiące czterysta trzydzieści jeden 27/100) złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi:

- od kwoty 157,46 zł od dnia 24 grudnia 2019 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 lutego 2020 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 marca 2020 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 maja 2020 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 czerwca 2020 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 lipca 2020 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 sierpnia 2020 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 września 2020 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 października 2020 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 listopada 2020 r. do dnia zapłaty.

II. W pozostałym zakresie powództwo oddala.

III. Zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 784 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych.

Konrad Łęgoszewski

Sygn. akt I C 458/20

UZASADNIENIE

W dniu 5 lutego 2020 roku powód (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. wniósł do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie o zasądzenie od pozwanej A. K. kwoty 9.846,37 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 9.597,39 zł od dnia 21 sierpnia 2019 roku do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu powód wskazał, że dochodzona pozwem wierzytelność została przez niego nabyta w dniu 24 października 2017 roku na podstawie umowy przelewu zawartej z (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. i powstała w związku z udzieleniem pozwanej przez zbywcę pożyczki pieniężnej o numerze (...). Pozwana zobowiązała się spłacić kwotę wypłaconej jej pożyczki wraz z należnymi kosztami w łącznej wysokości 14.000,00 zł w 48 równych miesięcznych ratach w kwotach po 323,37 zł. Termin płatności ostatniej raty pożyczki przypadał na dzień 23 października 2021 roku. Pozwana nie wywiązała się z postanowień umowy, tj. nie dokonywała spłat w wysokości i terminach określonych w umowie. Łącznie dokonała spłaty jedynie części wymagalnego zadłużenia w łącznej kwocie 5.217,00 zł. W dniu 28 marca 2019 roku wezwano pozwaną do zapłaty pod rygorem wypowiedzenia umowy. W dniu 30 maja 2019 roku przesłano do pozwanej oświadczenie o rozwiązaniu umowy pożyczki z zachowaniem jednomiesięcznego okresu wypowiedzenia pod warunkiem braku dokonania spłaty zaległości w terminie wypowiedzenia. Ostatecznie umowa została rozwiązana zgodnie z wypowiedzeniem, a pozwana - mimo wezwania do zapłaty - nie uregulowała zadłużenia.

Postanowieniem wydanym w dniu 09 marca 2020 roku w sprawie o sygn. akt VI Nc-e 226987/20, referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie VI Wydziale Cywilnym - wobec braku podstaw do wydania nakazu zapłaty - przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Kole.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu. Przyznała, że zawarła umowę z (...) sp. z o.o., otrzymała z tego tytułu kwotę 7.000,00 zł oraz spłaciła kwotę 5.217,00 zł, a jednocześnie zaprzeczyła, by miała rzeczywisty wpływ na wskazane w umowie pozaodsetkowe koszty pożyczki oraz że roszczenie dochodzone pozwem jest wymagalne. Postanowienie umowne ustalające prowizję w kwocie 7.000,00 zł stanowi niedozwoloną klauzulę umowną. Powód nie wykazał, by postanowienia w tym zakresie zostały uzgodnione indywidualnie z pozwaną, a nadto są one sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy. Prowizja została ustalona na rażąco wysokim poziomie. W pozostałej części roszczenie jest niewymagalne, albowiem: 1) po eliminacji abuzywnego postanowienia umowy na dzień dokonania wypowiedzenia pożyczkodawcy nie przysługiwało wymagalne roszczenie, 2) powód nie wykazał, że podmiot, który dokonał wypowiedzenia, był do tego legitymowany.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 23 października 2017 roku pomiędzy (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W., a pozwaną A. K. zawarta została umowa o pożyczki o numerze (...), na podstawie której Spółka - w ramach prowadzonej działalności - udzieliła pozwanej pożyczki gotówkowej w kwocie 7.000,00 zł na okres od dnia 23 października 2017 roku do dnia 23 października 2021 roku włącznie. Pozwana zobowiązała się do spłaty zobowiązania w 48 równych miesięcznych ratach w kwotach po 323,37 zł (za wyjątkiem ostatniej raty wyrównawczej w kwocie 324,36 zł), płatnych do dnia 23 każdego kolejnego miesiąca, począwszy od dnia 23 listopada 2017 roku. Całkowita kwota do zapłaty przez pozwaną została określona na 15.522,75 zł i złożyły się na nią: 7.000,00 zł – całkowita kwota pożyczki, 1.522,75 zł – odsetki naliczone za cały okres obowiązywania umowy, 7.000,00 zł – opłata operacyjna naliczona za cały okres obowiązywania umowy.

W dniu podpisania umowy kwota 7.000,00 zł została przekazana na rachunek bankowy pozwanej.

/dowód: umowa pożyczki nr (...) wraz z załącznikami – k. 32-35, potwierdzenie dokonania przelewu – k. 36, harmonogram spłat – k. 35/

Na mocy przelewu cząstkowego nr (...) z dnia 24 października 2017 roku, wykonanego w ramach ramowej umowy sekurytyzacji z dnia 30 grudnia 2016 roku, wierzyciel pierwotny – (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W. zbył przysługującą mu względem pozwanej A. K. wierzytelność na rzecz powoda – (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W., o czym poinformowano pozwaną pismem z dnia 08 listopada 2017 roku.

/dowód: Załącznik nr 1 do Ramowej Umowy Sekurytyzacji z dnia 30.12.2016 r. – przelew cząstkowy numer (...) z dnia 24.10.2017 r. / Pakiet 10 – k. 21-24, pełnomocnictwa – k. 17, 25-26, wydruk z (...) sp. z o.o. – k. 17v.-18, ramowa umowa sekurytyzacyjna z dnia 30.12.2016 r. – k. 27-29, wydruk z (...) powoda – k. 29v.-30, potwierdzenie zawarcia umowy cesji – k. 31, pismo z dnia 08.11.2017 r. – k. 38/

Na poczet zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki pozwana wpłaciła w sumie kwotę 5.217,00 zł, która została zarachowana w sposób następujący: 2.029,36 zł – spłata kapitału, 2.373,25 zł – spłata prowizji, 811,09 zł – spłata odsetek umownych, 3,30 zł – spłata odsetek karnych.

/dowód: wyjaśnienie salda – k. 61/

W związku z niewywiązywaniem się przez pozwaną z obowiązku terminowej spłaty rat pożyczki, pismem z dnia 27 marca 2019 roku, została ona wezwana do zapłaty zaległości w terminie 7 dni pod rygorem wypowiedzenia umowy.

/dowód: wezwanie do zapłaty pod rygorem wypowiedzenia umowy – k. 39/

W dniu 30 maja 2019 roku pożyczkodawca (...) sp. z o.o., działając w imieniu powoda – (...), sporządził pismo zatytułowane „Warunkowe wypowiedzenie umowy pożyczki nr (...)”, w którym - w związku ze zwłoką zapłaty co najmniej 2 rat pożyczki - zawarł oświadczenie o rozwiązaniu umowy pożyczki z zachowaniem 1 miesięcznego okresu wypowiedzenia pod warunkiem nieuregulowania w okresie wypowiedzenia całości wymagalnego zadłużenia, które na dzień sporządzenia pisma wynosiło łącznie 935,86 zł. Zgodnie z zawartą w piśmie informacją spłata aktualnego zadłużenia miała wstrzymać bieg wypowiedzenia umowy, natomiast brak wpłaty – skutkować jej rozwiązaniem. Rozwiązanie umowy miało nastąpić po 30 dniach, licząc od daty otrzymania pisma przez pozwaną. W przypadku rozwiązania umowy cała należność w kwocie 9.729,61 zł miała zostać postawiona w stan natychmiastowej wymagalności.

/dowód: warunkowe wypowiedzenie umowy pożyczki nr (...) – k. 40, potwierdzenie nadania przesyłki – k. 41/

Pismem z dnia 07 stycznia 2020 roku pozwana została wezwana do spłaty zadłużenia.

/dowód: ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty – k. 42/

Sąd uznał za wiarygodne dokumenty, z których dowód przeprowadzono w toku postępowania. Ich autentyczność oraz prawdziwość stwierdzonych w nich faktów nie budziły wątpliwości.

Sąd zważył, co następuje:

Podstawę roszczenia powoda stanowi art. 720 § 1 k.p.c., zgodnie z którym przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Powód dochodzi przy tym wierzytelności jako jej nabywca na podstawie umowy zawartej w trybie art. 509 k.c., a jego legitymacja procesowa nie budzi wątpliwości.

W przedmiotowej sprawie poza sporem pozostawał fakt zawarcia przez pozwaną A. K. z wierzycielem pierwotnym umowy pożyczki o numerze (...), na podstawie której otrzymała do dyspozycji kwotę 7.000,00 zł. Bezsporna była

również okoliczność, że pozwana na poczet zadłużenia wpłaciła w sumie 5.217,00 zł i zaprzestała dalszych spłat. W toku postępowania pozwana podniosła m.in. zarzut niewymagalności roszczenia, który należało rozważyć w pierwszej kolejności

Wobec zaprzestania dokonywania przez pozwaną spłat pożyczkodawca – zgodnie z § 6 ust. 10 umowy – miał prawo wypowiedzenia umowy z zachowaniem 30-dniowego terminu, po uprzednim pisemnym wezwaniu pożyczkobiorcy (pозwanej) do zapłaty należności w terminie nie krótszym niż 14 dni pod rygorem wypowiedzenia. Pożyczkodawca, działając w imieniu powoda, skorzystał ze wskazanej procedury, jednakże redakcja pisma z dnia 30 maja 2019 roku, zatytułowanego „Warunkowe wypowiedzenie umowy pożyczki nr (...)” nie pozwala przyjąć, że umowa pożyczki została skutecznie wypowiedziana. Wskazane pismo zawiera informację o wysokości zaległości oraz wezwanie do zapłaty z tym zastrzeżeniem, że w przypadku, jeżeli w okresie wypowiedzenia pozwana dokona zapłaty równowartości wymagalnego zadłużenia, bieg 30-dniowego terminu wypowiedzenia zostanie wstrzymany. Z drugiej strony brak wpłaty w tym terminie skutkować miał rozwiązaniem umowy w terminie 30 dni od daty otrzymania pisma.

W ocenie Sądu pożyczkodawca nie może w jednym piśmie żądać spłaty zaległości oraz stawiać warunku, że w razie niezadośćuczynienia temu wezwaniu umowa zostanie rozwiązana. Pismo z dnia 30 maja 2019 roku, zawierające jednocześnie oświadczenie o wypowiedzeniu umowy oraz wezwanie do zapłaty, jest niejednoznaczne i budzi poważne wątpliwości interpretacyjne tym bardziej dla pożyczkobiorcy, który jest konsumentem. Dokument skonstruowany w ten sposób (pod warunkiem) nie może zostać uznany za skuteczne wypowiedzenie umowy pożyczki gotówkowej, nie można z niego bowiem, w sposób nie budzący wątpliwości, wywnioskować istotnych elementów wypowiedzenia, jak choćby to, w jakiej dacie umowa została ostatecznie rozwiązana (w jaki sposób liczyć okres jej wypowiedzenia). Pismo z dnia 30 maja 2019 roku jest jasne w zakresie, w jakim zawiera wezwanie do zapłaty oraz informację o wysokości zaległości na dzień jego sporządzenia, jednakże jego treść budzi poważne wątpliwości co do tego, czy umowa nadal wiąże strony choćby w przypadku zapłaty żądanej kwoty przez pozwaną i błędnego jej zarachowania przez powoda. W dalszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z art. 89 k.c. z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych albo wynikających z właściwości czynności prawnej, powstanie lub ustanie skutków czynności prawnej można uzależnić od zdarzenia przyszłego i niepewnego (warunek). Co do zasady warunkiem może być także spełnienie świadczenia, albowiem zapłata nie zawsze jest zdarzeniem całkowicie uzależnionym od dłużnika. Niemniej zasada ta doznaje istotnych wyjątków. I tak zarówno w doktrynie, jak i orzecznictwie, jednomyślnie wskazuje się, że wypowiedzenie umowy (jako jednostronne oświadczenie woli o charakterze prawno-kształtującym) nie może zostać złożone z zastrzeżeniem warunku w rozumieniu art. 89 k.c., albowiem pozostawałoby to w sprzeczności z istotą tego rodzaju czynności, która prowadzić ma do definitywnego uregulowania stosunku prawnego łączącego strony. Dopuszczeniu możliwości złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy pożyczki pod warunkiem niezapłacenia zadłużenia sprzeciwia się także trwały charakter takiej umowy. Pożyczkodawca nie może zatem w jednym piśmie żądać spłaty pożyczki/kredytu i stawiać warunku, że w razie jej niedokonania wypowiada umowę (por. wyrok Sądu Okręgowego w Sieradzu Wydziału I Cywilnego z dnia 31 marca 2017 roku, sygn. I C 22/17, wyrok Sądu Okręgowego w Sieradzu Wydziału I Cywilnego z dnia 29 września 2017 roku, sygn. akt I C 48/17, wyrok Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 3 sierpnia 2017 roku, sygn. akt I C 2301/16). Działanie takie jest bowiem obarczone sankcją nieważności zgodnie z art. 58 § 1 k.c., w myśl którego czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

W obliczu powyższych rozważań w przedmiotowej sprawie nie można przyjąć, że pożyczkodawca złożył skuteczne oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki, a zatem nie nastąpił skutek w postaci postawienia należności w tej części, co do której pozwana nie pozostawała w opóźnieniu, w stan natychmiastowej wymagalności. Zasadne jest zatem żądanie powoda tylko co do rat wymagalnych na dzień orzekania, albowiem – skoro wypowiedzenie było nieważne – to umowa pożyczki nadal obowiązuje. Podniesiony zarzut niewymagalności roszczenia okazał się więc zasadny, jednakże z innych przyczyn aniżeli wskazane przez pozwaną.

W następnej kolejności należało rozważyć zarzut, że postanowienie umowne ustalające prowizję w kwocie 7.000,00 zł stanowi niedozwoloną klauzulę umowną. W ocenie Sądu, przewidziana w umowie pożyczki wysokość prowizji budzi poważne zastrzeżenia i wymaga ingerencji w treść stosunku prawnego.

Powód jest funduszem sekurytyzacyjnym, którego działalność polega na skupowaniu wierzytelności. Podmiotem profesjonalnym jest również wierzyciel pierwotny – (...) sp. z o.o. we W., którego działalność polega na udzielaniu pożyczek. Przy zawieraniu tego typu umów pożyczkodawca posługuje się gotowymi wzorcami umownymi. Pozwana A. K. zawarła natomiast umowę pożyczki jako konsument w rozumieniu art. 22¹ k.c., tj. osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej z przedsiębiorcą bezpośrednio niezwiązaną z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.p.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Przy czym niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4). Klauzule niedozwolone (abuzywne) kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, skutkując rażącym naruszeniem jego interesów.

Istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien on wyrażać się on między innymi niewykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji oraz rzetelnym traktowaniu konsumenta jako równorzędnego partnera umowy. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są więc działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Są to działania nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające w sposób negatywny od przyjętych standardów postępowania (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23.08.2011 r., VI ACa 262/11). Z kolei „rażące naruszenie interesów konsumenta” polega na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta w określonym stosunku umownym (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 13 lipca 2005 r., I CK 832/2004, z 3 lutego 2006 r., I CK 297/2005 oraz z 13 października 2010 r., I CSK 694/2009; J. Gudowski (red.) Kodeks cywilny. Komentarz. Księga trzecia. Zobowiązania, 2013). Ocena nieuczciwego charakteru postanowienia umownego w ramach kontroli abstrakcyjnej wymaga zweryfikowania „przyzwoitości” danej klauzuli – należy ustalić, jak wyglądałaby sytuacja konsumenta w jej braku. Jeżeli byłby on w lepszej sytuacji, gdyby konkretnego postanowienia nie było, należy przyjąć, iż ma ona charakter nieuczciwy. To konsument bowiem powinien być głównym beneficjentem rywalizacji między przedsiębiorcami (por. wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 28 grudnia 2015 roku, III Ca 1850/15). Z kolei za „nieuzgodnione z konsumentem indywidualnie postanowienia umowy” należy traktować te, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności dotyczy to postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego przez przedsiębiorcę. Pojęcie „głównych świadczeń stron” winno być natomiast interpretowane wąsko w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy (por. wyrok SN z dnia 08 czerwca 2004 roku, sygn. I CK 635/03). Na gruncie umowy pożyczki świadczeniem głównym jest wyłącznie kwota pożyczki. Typowym wynagrodzeniem dla pożyczkodawcy z tytułu korzystania z jego kapitału są odsetki (por. wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 10 lipca 2019 roku, sygn. III Ca 630/19). Pozostałe świadczenia mają charakter świadczeń ubocznych. Z pewnością opłata prowizyjna nie należy do istoty umowy pożyczki.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że bez wątplenia nałożenie na konsumenta obowiązku poniesienia prowizji w wysokości 7.000,00 zł (sytuacji, gdy otrzymał on do dyspozycji środki w tożsamej wysokości) stanowi klauzulę niedozwoloną, gdyż jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, godzi w równowagę kontraktową stosunku prawnego i rażąco narusza interesy konsumenta jako słabszej strony stosunku cywilnoprawnego. Ponadto – wbrew ciężącemu na nim obowiązkowi – powód nie wykazał, że konieczność poniesienia tej opłaty została z pozwaną uzgodniona indywidualnie. Powód nie wskazał również, w jaki sposób wysokość prowizji

została wyliczona. Została ona w umowie wskazana jedynie kwotowo, bez wyjaśnienia, co w istocie składa się na koszt tej opłaty.

Należy podkreślić, że w umowie pożyczki mogła być zawarta prowizja, ale opłata tego typu winna zostać ustalona na rozsądnym poziomie. Wysokość prowizji (7.000,00 zł), w porównaniu do kwoty pożyczki (7.000,00 zł), nie ma racjonalnego uzasadnienia i powiązania ekonomicznego z rzeczywiście poniesionymi przez pożyczkodawcę wydatkami. Ustalenie jej wysokości na poziomie porównywalnym z wysokością środków pieniężnych, które pożyczkodawca udostępnił pozwaną na podstawie umowy pożyczki, narusza zasady współżycia społecznego. Zasada swobody umów, wyrażona w art. 353¹ k.c., nie oznacza bowiem, że przedsiębiorca udzielający pożyczki może w sposób zupełnie dowolny kształtować prawa i obowiązki swojego kontrahenta oznaczone w umowie zawartej poprzez zastosowanie gotowego wzorca umownego, narzucając - przy wykorzystaniu swojej silniejszej pozycji - postanowienia umowne, które będą rażąco niekorzystne dla konsumenta (por. wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 28 grudnia 2015 roku, III Ca 1850/15). Ukształtowanie wynagrodzenia należnego pożyczkodawcy w oparciu o ustanowienie prowizji w wysokości 7.000,00 zł jest również sprzeczne z art. 359 § 2¹ k.c. wskazującym na wysokość odsetek maksymalnych, albowiem stanowi próbę ukrycia rzeczywistego oprocentowania pożyczki. Zobowiązaniu do zapłaty opłaty prowizyjnej nie odpowiadało bowiem żadne inne zobowiązanie pożyczkodawcy, jak tylko oddanie kapitału do dyspozycji pozwaną. Powinnością powoda było udowodnienie, że kwoty składające się na prowizję obciążającą pożyczkobiorcę były rzeczywistymi kosztami obsługi umowy, nie zaś dowolnie ustalonymi należnościami stanowiącymi w istocie ukryte oprocentowanie (por. wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 28 grudnia 2015 roku, III Ca 1850/15). Nie jest przy tym istotne, że prowizji nadano cechę samodzielności i została ona wskazana w postaci kwoty należnej za cały okres umowy, a nie przez określenie stopy procentowej. Zawarty w umowie zapis dotyczący prowizji, w ocenie Sądu, miał zapewnić pożyczkodawcy wyłącznie dodatkowe źródło dochodu i przysporzyć korzyści. Postanowienia odnośnie konieczności poniesienia przez pozwaną opłaty prowizyjnej doprowadziły do zachwiania ekwiwalentności świadczeń stron, przysparzając pożyczkodawcy niewspółmiernych i nieuzasadnionych korzyści.

W ocenie Sądu maksymalna wysokość prowizji (kosztów pozaodsetkowych) winna zostać ukształtowana maksymalnie na poziomie 20% w stosunku do opłaty wskazanej w umowie pożyczki, a więc 1.400,00 zł (tj. 7.000,00 zł x 20% = 1.400,00 zł) biorąc pod uwagę realia niniejszej sprawy, w szczególności kwotę pożyczki oraz czas trwania umowy.

Umowa pożyczki o numerze (...) została zawarta w dniu 23 października 2017 roku. Pozwana zobowiązała się w niej do spłaty zadłużenia w 48. miesięcznych ratach, płatnych nie później niż do 23. dnia każdego kolejnego miesiąca, począwszy od listopada 2017 roku. Do dnia wyrokowania (25 listopada 2020 roku) wymagalnych było trzydzieści siedem rat, których płatność przypadała na okres od dnia 23 listopada 2017 roku do dnia 23 listopada 2020 roku.

Do dnia wyrokowania łączna kwota do spłaty według postanowień umowy wynosiła 11.964,69 zł (tj. 37 x 323,37 zł = 11.964,69 zł) i złożyły się na nią: 5.140,19 zł – kapitał, 5.395,71 zł - koszty pozaodsetkowe (prowizja), 1.428,79 zł – odsetki. W obliczu uznania kosztów pozaodsetkowych ponad kwotę 1.400,00 zł za nienależne, należało obliczyć, jaką część każdej z 48 rat stanowi prowizja w ustalonej przez Sąd (obniżonej) wysokości (1.400,00 zł), a zatem 1.400,00 zł : 48 rat = 29,17 zł. Prowizja obliczona dla wymagalnych do dnia wyrokowania rat (37) stanowi w sumie kwotę 1.079,29 zł (tj. 37 rat x 29,17 zł = 1.079,29 zł). Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego pozwana spłaciła tytułem opłaty prowizyjnej (kosztów pozaodsetkowych) w sumie kwotę 2.373,25 zł. W tym zakresie po jej stronie powstała więc nadpłata w wysokości 1.293,96 zł, która to kwota stanowi różnicę pomiędzy dokonanymi spłatami, a dotychczas wymagalną częścią prowizji, tj. 2.373,25 zł - 1.079,29 zł = 1.293,96 zł. Powódka spłaciła również kwotę 2.029,36 zł z kwoty 5.140,19 zł wymagalnego dotychczas kapitału, a zatem do zapłaty z tego tytułu pozostało 3.110,83 zł (tj. 5.140,19 zł - 2.029,36 zł = 3.110,83 zł). Ostatecznie na poczet wymagalnych dotychczas odsetek w łącznej wysokości 1.428,79 zł powódka wpłaciła kwotę 811,09 zł, do zapłaty z tego tytułu pozostało więc 617,70 zł. Po uwzględnieniu nadpłaty prowizji w kwocie 1.293,96 zł do zapłaty pozostała kwota 2.431,27 zł, obliczona w sposób następujący: 3.110,83 zł (niespłacona wymagalna część kapitału) - 1.293,96 zł (nadpłata prowizji) + 617,70 zł (wymagalne odsetki) = 2.431,27 zł. Innymi słowy – skoro do dnia wyrokowania wymagalne zadłużenie powódki, po pomniejszeniu prowizji o 80%, wynosiło 7.648,27 zł, tj. 5.140,19 zł (kapitał) + 1.079,29 zł (koszty pozaodsetkowe) + 1.428,79 zł (odsetki) = 7.648,27

zł, to jako iż powódka spłaciła w sumie kwotę 5.217,00 zł, to na dzień wyrokowania do zapłaty pozostała należność w wysokości 2.431,27 zł, tj. $7.648,27 \text{ zł} - 5.217,00 \text{ zł} = 2.431,27 \text{ zł}$.

Mając na uwadze powyższe Sąd, w punkcie I sentencji wyroku, zasądził od pozwanej A. K. na rzecz powoda (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. kwotę 2.431,27. O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 i § 2 zd. 1 k.c. , zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych.

W obliczu uznania wypowiedzenia umowy za niebyłe odsetki zasądzono od daty wymagalności poszczególnych niespłaconych do dnia wyrokowania rat w zmodyfikowanej przez Sąd wysokości. Wysokość każdej z rat w umowie została określona na kwotę 323,37 zł. Wskazaną wysokość raty należało w pierwszej kolejności pomniejszyć o zawartą w nich kwotę prowizji (7.000,00 zł : 48 rat = 145,83 zł), a następnie powiększyć o stosunkową część prowizji w wysokości 20% opłaty określonej w umowie (tj. 1.400,00 zł : 48 rat = 29,17 zł), a zatem wysokość każdej poszczególniej raty przyjęto na poziomie 206,71 zł (tj. $323,37 \text{ zł} - 145,83 \text{ zł} + 29,17 \text{ zł} = 206,71 \text{ zł}$). Pozwana spłaciła w sumie kwotę 5.217,00 zł, co przekłada się na 25 pełnych rat, płatnych do dnia 23 listopada 2019 roku, oraz część raty płatnej do dnia 23 grudnia 2019 roku (49,25 zł), albowiem: $5.217,00 \text{ zł} - 25 \times 206,71 \text{ zł} = 5.217,00 \text{ zł} - 5.167,75 \text{ zł} = 49,25 \text{ zł}$. Odsetki zasądzono więc:

- od kwoty 157,46 zł ($206,71 \text{ zł} - 49,25 \text{ zł} = 157,46 \text{ zł}$) od dnia 24 grudnia 2019 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 stycznia 2020 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 lutego 2020 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 marca 2020 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 maja 2020 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 czerwca 2020 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 lipca 2020 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 sierpnia 2020 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 września 2020 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 października 2020 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 206,71 zł od dnia 24 listopada 2020 roku do dnia zapłaty.

W pozostałym zakresie powództwo należało oddalić, co znalazło swoje odzwierciedlenie w punkcie II wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono, w punkcie III sentencji, na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone.

W toku postępowania powód uiszczył opłatę sądową od pozwu w kwocie 500,00 zł, a obie strony postępowania poniosły koszty wynagrodzenia profesjonalnych pełnomocników będących radcami prawnymi w kwotach po 1.800,00 zł (według stawki wynikającej z § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych) wraz z opłatami skarbowymi od pełnomocnictwa w kwotach po 17,00 zł.

Powód dochodził pozwem kwoty 9.846,37 zł, podczas gdy zasądzono na jego rzecz 2.431,27 zł, wygrał więc sprawę w ok. 25%, ulegając w ok. 75%. Strona powodowa powinna zwrócić więc pozwanej 75% poniesionych przez nią kosztów (tj. 1.817,00 zł x 75% = 1.364,00 zł), a pozwana powodowi – 25% (tj. 2.317,00 zł x 25% = 579,00 zł). W obliczu powyższego Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanej tytułem zwrotu kosztów sądowych kwotę 784,00 zł, stanowiącą różnicę pomiędzy wzajemnie należnymi stronom kwotami, tj. 1.363,00 zł – 579,00 zł = 784,00 zł.

Konrad Łęgoszewski/